

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział I. Stan i potrzeby badań	17
1. Polska literatura przedmiotu	17
2. Literatura niemiecka	20
3. Postulaty badawcze	23
4. Przegląd podstawowych źródeł	24
a. Źródła archiwalne	25
b. Źródła drukowane	27
Rozdział II. Ludność polska pogranicza w okresie względnego złagodzenia presji germanizacyjnej od Wiosny Ludów do Kulturkampfu	30
1. Krótka charakterystyka okresu	30
2. Liczebność ludności polskiej pogranicza w świetle pruskich spisów powszechnych z lat 1855—1867	32
a. Kryteria przynależności narodowej mówiących po polsku mieszkań- ców pogranicza etnicznego w drugiej połowie XIX w.	32
b. Statystyka narodowościowa w spisach	35
3. Język polski w świetle dokumentów instytucji wyznaniowych	40
a. Stosunki konfesyjne w powiatach pogranicza i ich znaczenie dla losów ludności polskiej	40
b. Język polski w parafiach ewangelickich	41
c. Język polski w parafiach katolickich w połowie XIX w.	46
4. Język polski w szkolnictwie elementarnym powiatów pogranicza od połowy XIX w. do Kulturkampfu	48
a. Język polski w ewangelickim szkolnictwie elementarnym	49
b. Język polski w katolickim szkolnictwie elementarnym	54
5. Zasięg polszczyzny w powiatach pogranicza w połowie XIX wieku	58
Rozdział III. Ludność polska pogranicza w okresie Kulturkampfu i wzmożo- nego natarcia germanizatorów na jej tradycje i prawa językowe w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XIX wieku	62
1. Ogólna charakterystyka omawianego okresu	62
2. Likwidacja nauczania dwujęzycznego w szkołach pogranicza	65
3. Zasięg języka polskiego w życiu religijnym ludności pogranicza w la- tach osiemdziesiątych XIX wieku	68
a. Język polski w parafiach ewangelickich	68
b. Język polski w parafiach katolickich	71
4. Walka polskiej ludności ewangelickiej z germanizacją	75
Rozdział IV. Ludność polska w powiatach pogranicza u schyłku XIX i na początku XX wieku	87
1. Krótka charakterystyka okresu z uwzględnieniem niektórych metod germanizacji polskiej ludności pogranicza	87

2. Liczebność ludności polskiej w powiatach pogranicza na przełomie wieków w świetle statystyk urzędowych	93
3. Język polski w świetle dokumentów instytucji religijnych	100
a. Polacy w kościele ewangelickim pogranicza	100
b. Język polski w parafiach katolickich pogranicza na początku XX wieku	102
4. Zasięg polszczyzny i rozmieszczenie żywołu polskiego w powiatach pogranicza u schyłku XIX i na początku XX wieku	104
Uwagi końcowe	110
Przypisy	114
Aneksy	137
Objaśnienia do map i tablic	144
1. Źródła do map	144
2. Źródła do tablic	145
Wykaz skrótów	147
Wykaz źródeł i literatury	148
Archiwalia	148
Źródła drukowane	150
Wydawnictwa kartograficzne i mapy	152
Literatura	152
Streszczenia obcojęzyczne	157
Skorowidz nazw miejscowych	163